

Sisäministeriölle

Viite Lausuntopyyntö koskien luonnosta hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta VN/6075/2021, 13.8.202

Asia Lausunto hallituksen esityksestä laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallinto-oikeus ottaa lausunnossaan kantaa esitykseen lähinnä siltä osin kuin se vaikuttaa hallinto-oikeuden toimintaan ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Ulkomaalaislain 36 §:n muutoksen osalta esityksen tavoitteissa on todettu, että kun perheenkokoaja on kansainvälistä suojelua saava alaikäinen, voitaisiin oleskelulupa perhesiteen perusteella jättää myöntämättä maahantulosäännösten kiertämisen perusteella vain, jos perheenyhdistäminen Suomessa olisi lapsen edun vastaista. Helsingin hallinto-oikeus toteaa olevan hyvä, että luonnoksessa hallituksen esityksen säännöskohtaisiksi perusteluiksi erikseen täsmennetään, miten 3 momenttiin tehtävää lisäystä olisi tarkoitus tulkita, kun otetaan huomioon luonnoksessakin mainittu nykytilassa vallitseva oikeuskäytäntö (KHO 2020:98). Tällä hetkellä lapsen lähettämistä ei-pakottavista syistä potentiaalisesti vaaralliselle matkalle vieraaseen maahan ja sitä kautta pitkäksi aikaa eroon omista vanhemmista, vaikka taustalla olisi sinällään ymmärrettäviä lapsen hyvinvointiin liittyviä syitä, pidetään lapsen edun vastaisena. Perheenyhdistämisen sallimisen tämän jälkeen on katsottu osaltaan mahdollistavan lapsen edun vastaista toimintaa.

Huolimatta esityksen säännöskohtaisten perustelujen täsmennyksistä, lapsen edun arvioinnin kannalta monimutkaisia tilanteita saattaa kuitenkin edelleen syntyä esimerkiksi silloin, jos lapsen turvapaikkahakemuksen yhteydessä hänen biologisten vanhempiensa on ilmoitettu kuolleen tai kadonneen, mutta lapsen vanhempi ilmaantuu, lapsen saatua pakolaisaseman tai toissijaisen suojelun aseman, hakemaan perheenyhdistämistä. Lapsen vanhempien väitetty kuolema tai katoaminen on voinut vaikuttaa kansainvälisen suojelun myöntämiseen lapselle tai lapsi on voinut saada pakolaisaseman tai toissijaisen suojelun aseman esimerkiksi kasvattilapsena (ulkomaalaislaki 106 §).

Ulkomaalaislain 38 §:n muutoksen osalta esityksessä on todettu tavoitteeksi varmistaa lapsen alaikäisyyden määrittämistä koskevan sääntelyn yhdenmukaisuus Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön kanssa sekä varmistaa, että lapsen alaikäisyyden määrittäminen ja siten lapsen oikeuden perhe-elämään toteutuminen ei ole hakemuksen ratkaisemisajankohdasta sattumanvaraisesti riippuvaa vaan toteutuu yhdenvertaisesti sekä kansallisesti että EU:n jäsenvaltioiden välillä. Helsingin hallinto-oikeus toteaa, että luonnoksessa esitetty muutos selkiyttäisi ulkomaalaislain 38 §:n 3 momentin tulkintaa ja että muutos on siten kannatettava.

Ulkomaalaislain 39, 114 ja 115 §:iin tehtävillä muutoksilla tavoitellaan esityksen mukaan kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien henkilöiden oikeuden perhe-elämään toteutumista mahdollisimman täysimääräisesti niin, että toimeentuloedellytys ei muodostu esteeksi perhe-elämän viettämiselle. Esityksessä on todettu viranomaisvaikutusten osalta, että oikeustilan selkeyttämisestä ja suojelukategorioiden oikeusvaikutusten yhdenmukaistamisesta voisi jossain määrin seurata myös hallinto-oikeuteen tehtäviä valitusten väheneminen paitsi toimeentuloedellytyksen soveltamisen niin myös kolmen kuukauden määräajan sekä viime kädessä myös annetun suojeluaseman osalta. Helsingin hallinto-oikeus toteaa, että toimeentulo vaatimuksen poistamisesta todennäköisesti seuraa luonnoksessa esitetyllä tavalla hallinto-oikeuteen nykytilassa tehtävien valitusten väheneminen. Luonnoksessa ei kuitenkaan esitetä arviota siitä, kuinka paljon sellaisia potentiaalisia kansainvälistä suojelua saaneita ulkomaalaisia on, jotka voisivat hakea perheen yhdistämistä. Helsingin hallinto-oikeus pitää mahdollisena, että kansainvälistä suojelua saaneita ulkomaalaisia, jotka eivät ole aiemmin hakeneet perheen yhdistämistä pelkästään toimeentulo vaatimuksen takia, aktivoituisi muutosten jälkeen. Tämä puolestaan lisäisi valitusasioiden määrää hallinto-oikeuksissa. Tulevia valitusmääriä arvioitaessa on syytä huomioida myös Afganistanin tilanne ja jo nyt sieltä Suomeen saapuneet henkilöt.

Lausunnon on valmistellut hallinto-oikeustuomari Klaus Järvinen.

Ylituomari Ann-Mari Pitkäranta